

CAP ON VA ISRAEL?

Antoni Segura i Mas, president del CIDOB

Israel viu un moment de contestació social i política. La folgada majoria negociada pel primer ministre Benjamin Netanyahu amb els partits religiosos, el Shas i Judaisme Unit de la Torà, i amb la ultradreta nacionalista del Partit Sionista Religios, després de les eleccions de l'1 de novembre de 2022, li van fer creure que tenia prou poder com per canviar el sistema judicial i posposar, un cop més, el seu judici per corrupció. Emparat en aquesta majoria, Netanyahu va proposar una reforma judicial que atemptava contra la separació de poders i empenyia Israel cap a concepcions il·liberals i d'extrema dreta. Tanmateix, la resposta social, de l'oposició, de l'Exèrcit i de la poderosa central sindical de la Histadrut han obligat Netanyahu a endarrerir la reforma. Però la crisi política segueix en peu, com també ho fa la incertesa de cap on va Israel.

764

MAIG
2023

CIDOB **50**
years
BARCELONA
CENTRE FOR
INTERNATIONAL
AFFAIRS

El trencament de la coalició de vuit partits –inclòs per primera vegada un partit àrab conservador– que donava suport al govern d'Israel de Naftali Bennet (líder de la coalició de dretes *Yamina* -A la dreta) i Yair Lapid (cap del centrista *Yeix Atid*), es va traduir en **una nova oportunitat per a Benjamin Netanyahu de ser primer ministre** i posposar així el judici per corrupció, suborn, frau i abús de confiança que l'amenaça des de fa anys.

El detonant d'aquella ruptura va ser la manca d'acord per prorrogar la «legislació provisional» que, des de l'ocupació de 1967, **salvaguarda els drets del gairebé mig milió de colons israelians que viuen a Cisjordània**, mentre els palestins segueixen sota el règim d'ocupació militar. Però, la situació sobre el terreny feia mesos que havia derivat en una espiral de violència amb centenars de víctimes: l'assassinat per un tret al cap de la periodista palestina-estatunidenca d'*Al Jazeera*, Shiren Abu Akleh, durant una incursió de l'exèrcit israelià a Jenín l'11 de maig de 2022; el desplaçament forçat d'un miler de beduïns; els bombardejos de Gaza i les operacions de càstig a Nablus a la primavera de 2022, tensaven cada cop amb més força l'heterogènia coalició de poder. Amb la dissolució de la Kenésset (parlament unicameral d'Israel) i la convocatòria d'eleccions avançades, Netanyahu ho va tenir fàcil, ja que **un 62% dels jueus israelians es definien de dretes**, un 24% de centre i només un 11% d'esquerres. A més, en els darrers vint anys, el **decantament cap a la dreta és especialment pronunciat entre els votants més joves**. Així, entre el 2003 i el 2012, un 61,4% dels joves d'entre 15 i 24 anys es qualificaven de dretes, però, **entre el 2013 i el 2022**, aquest percentatge havia pujat fins el 65,1%, i en el grup d'edat dels 25 als 44 anys la variació havia estat del 50,3 al 59,3%.

Després de les eleccions de l'1 de novembre de 2022, les cinquenes consecutives des de l'abril de 2019, Netanyahu torna a ser primer ministre amb majoria absoluta (64 escons de 120) amb el suport de partits que decididament escoren Israel cap a l'extrema dreta i les concepcions il·liberals. El nou govern es forma amb el Likud, el dos partits religiosos tradicionals, el sefardita Shas i l'asquenasaite Judaisme Unit de la Torà (que comparteixen l'exempció de servir a l'exèrcit i de pagar impostos de la població ultraortodoxa i el finançament de les escoles religioses), i el Partit Sionista Religiós, ultranacionalista, contrari als matrimonis entre àrabs i jueus i partidari de l'annexió de Cisjordània. El seu president i ministre de Finances, Bezalel Smotrich, es defineix «d'extrema dreta, homòfob, racista i feixista». El sionisme d'extrema dreta comparteix amb Netanyahu, per motius diferents, la voluntat que el govern i la Kenésset assumeixin competències en detriment del Tribunal Suprem.

La solució dels dos estats reiterada pel Secretari d'Estat dels Estats Units, Antony Blinken, en la visita oficial que va fer a finals de gener avui sembla impossible per la majoria de palestins i israelians, mentre els radicals del govern advoquen per l'annexió de Cisjordània. De retruc, la situació desencadenada per Netanyahu pot enrair les relacions amb els països àrabs que reconeixen Israel.

A principis de 2023, Netanyahu impulsa una reforma legislativa que dona al govern i al Parlament un control sense precedents sobre el poder judicial, com ara la possibilitat d'anul·lar sentències del Tribunal Suprem amb una majoria simple. En canvi, el Suprem perd la potestat de bloquejar les propostes legislatives del govern o de la Kenésset que vulnerin les lleis bàsiques. A més, es proposa que recaigui en l'executiu el nomenament dels jutges. El 23 de març es ratifica una llei que limita la inhabilitació de càrrecs del govern si no és per impediments físics o mentals, la qual cosa incideix directament en la situació judicial de Netanyahu i del ministre de l'Interior i líder del Shas, Aryeh Deri, cessat poc abans pel Tribunal Suprem arran d'una condemna prèvia per corrupció l'any 2000 i una acusació de frau fiscal el 2022.

L'oposició considera totes aquestes mesures com un intent de socavar l'estat de dret i la separació de poders, i com un cop d'Estat judicial encobert. A mitjans de gener, tenen lloc les primeres protestes massives, que es repeteixen cada dissabte i en què hi participen fins i tot votants del Likud. La majoria de la població està en contra de la reforma segons una [enquesta del Israel Democracy Institute](#). Amb un Tribunal Suprem controlat pel govern serà impossible frenar les lleis discriminatòries contra les dones, les minories o la comunitat LGTBI, com pretenen els membres més radicals de l'executiu. També s'hi pronuncien en contra reservistes i militars en actiu (inclosos alts comandaments), perquè la reforma provoca una divisió social que compromet la seguretat d'Israel, ja que si el país

passés a ser considerat internacionalment com un Estat sense separació de poders, els membres de les Forces Armades podrien ser jutjats per crims de guerra a l'estranger, arran, per exemple, de les incursions militars a Gaza i Cisjordània. En paraules d'un oficial a la premsa, «**Això no és una reforma... és un cop d'estat**». Entre tanta oposició, Netanyahu va optar per cessar al ministre de Defensa Yoav Gallant, que li reclamava aturar la llei per considerar-la un risc per a la seguretat nacional. Alhora, un altre dels pilars de l'Estat, la històrica central sindical socialdemòcrata, Histadrut, va convocar una vaga general que va arribar a paraitzar el país. A finals de març les manifestacions van aplegar més de 600.000 persones en un país de nou milions d'habitants. Els principals líders de l'oposició van secundar les protestes.

En els primers mesos del govern de Netanyahu, les provocacions no han cessat: el 3 de gener, el ministre de Seguretat Pública, Itamar Ben-Gvir, a qui l'oposició considera un perillós extremista, supremacista jueu, denunciat diverses vegades per racisme i incitació a la violència, va provocar les ires dels palestins en visitar l'Explanada de les Mesquites envoltat de fortes mesures de seguretat. En aquelles primeres setmanes es filtren diverses notícies a la premsa, com ara la intenció d'autoritzar la construcció de nous assentaments a Cisjordània, de criminalitzar el moviment LGTBI, d'aplicar mesures de control sobre els mitjans de comunicació públics, de penalitzar la difusió de filtracions sobre els casos de corrupció de Netanyahu, etc... El malestar arriba a tal extrem que l'oposició es planteja finalment les protestes com una batalla per la identitat del país, i el president d'Israel Isaac Herzog tem que el país **es divideixi en dos blocs irreconciliables**.

Paral·lelament, es produeixen nous atemptats, enfrontaments amb els palestins, i bombardejos a Gaza, el sud del Líban i, fins i tot, un intercanvi de foc amb Síria el 9 d'abril. La solució dels dos estats reiterada pel Secretari d'Estat dels Estats Units, Antony Blinken, en la visita oficial que va fer a finals de gener avui sembla impossible per la majoria de palestins i israelians, mentre els radicals del govern advoquen per l'annexió de Cisjordània. De retruc, la situació desencadenada per Netanyahu pot enrarir les relacions amb els països àrabs que reconeixen Israel.

En aquest context, el president Herzog va proposar una negociació entre tots els partits –inclosos els àrabs– per arribar a un acord que no posés en perill la continuïtat de l'Estat i frenés els efectes negatius de la crisi en l'economia (sobretot en el sector tecnològic i de seguretat que depèn de les exportacions). El dilluns 27 de març, Netanyahu va restituir al ministre de Defensa i va decretar l'ajornament de la reforma fins el proper període de sessions de la Kenésset (entre finals d'abril i juliol). A canvi, autoritzava la creació d'una «Guàrdia Nacional» per centrar-se en els disturbis àrabs tal com volia Ben-Gvir. **La mesura desperta les crítiques de la policia i de l'oposició**.

Tanmateix, com conclou l'investigador **Gianluca Pastori**, «més que una victòria del moviment de protesta, l'ajornament de la reforma judicial sembla una retirada estratègica de Netanyahu... [Però] no està clar com pretén superar l'actual estancament sense trencar més el país ni perdre la seva majoria parlamentària», ni allunyar-se més dels seus aliats. El president Joe Biden ja ha advertit que tots aquests canvis amenacen els «valors compartits» entre els Estats Units i Israel.

No hi ha dubte que Netanyahu és avui un polític tòxic, que divideix el país i el Likud. Com sempre, l'únic element de cohesió és el conflicte amb els palestins. Si s'imposa la reforma, els ciutadans àrabs d'Israel en patiran les conseqüències i el seu estatus legal [de ciutadans de segona] es degradarà encara més. Sigui com sigui, quan tot passi, d'aquests mesos de tensió en resultarà un «Israel més dividit i vulnerable que abans».